proLékaře.cz | 19.11.2026

História a súčasnosť detskej diabetológie na Slovensku

Diabetes mellitus v detskom veku sa stáva stále väčším a vážnejším problémom. Nielen pre narastajúce počty pacientov, ale aj pre „viacfarebnosť" diabetu – nejde už iba o typ 1, ale stále častejšie je diagnostikovaný typ MODY s jeho podtypmi, neonatálny diabetes a typ LADY (Latent Autoimmune Diabetes of the Young). A aj do tejto vekovej kategórie stále výraznejšie preniká diabetes 2. typu.

Založenie detskej diabetológie na Slovensku, ktorého výročie pripadá práve na čas, kedy budete čítať tento článok, je navždy späté s menom prof. MUDr. Dagmar Michalkovej, DrSc. Jej iniciatívou, za pomoci mladších kolegov z kliniky a s podporou vtedajšieho prednostu I. detskej kliniky LF UK a Detskej FNsP prof. MUDr. J. Birčáka, CSc., bolo vytvorené na počiatku leta roku 1985 Detské diabetologické centrum SR. V rovnakom období vznikol aj jedinečný Celoslovenský register detí s diabetom, pri tvorbe ktorého dodnes Detské diabetologické centrum SR spolupracuje s Národným centrom zdravotníckych informácií, ktoré spracováva údaje poskytované všetkými detskými diabetológmi SR. V súčasnosti je tento tzv. mŕtvy register už čiastočne prekonaný a žiada si oživenie s aktualizovanými výsledkami, ktoré nám vedia napomôcť recentnými informáciami o našich pacientoch a kvalite ich liečby. Avšak stabilné pojmy, ako sú incidencia či prevalencia, sú stále dostupné aj na základe tohto registra. Tak vieme, že pred 40 rokmi bola incidencia diabetu v populácii detí do 14 rokov veku 2,8 % a dnes predstavuje hodnotu 22,4 % a prevalencia vzrástla z 34 % na 97,6 %. Pri vzniku ochorenia sa ukazuje, že jeho vrchol je u chlapcov vo veku 13 rokov a u dievčat 11 rokov, čo je posun do nižšieho veku zhruba o 3 roky. Zaujímavým faktom je, že dnes už nepozorujeme v minulosti často uvádzanú sezónnosť vzniku diabetu. Rodinná anamnéza diabetu je pozitívna u prvo- a druhostupňových príbuzných v 61 %. Hoci uvedené čísla nie sú priaznivé, potešiteľný je fakt, že v letalite diabetu detského veku patríme medzi svetovú špičku s najnižšími negatívnymi číslami.

Detská diabetológia je na Slovensku súčasťou odboru detská endokrinológia, diabetológia, poruchy metabolizmu a výživy, avšak predpokladám, že je otázkou času, kedy sa ako odbor osamostatní. Preto je reálna nielen existencia samostatného Detského diabetologického centra SR v Bratislave s vyhradeným počtom nemocničných postelí, ale aj regionálnych detských diabetologických centier v Martine a Košiciach a nutnosť zotrvania špecializovaných detských diabetologických ambulancií na území celej Slovenskej republiky.

MUDr. Ľubomír Barák, CSc.
primár Detského diabetologického centra SR pri Detskej klinike LF UK a NÚDCH, Bratislava